

A Kálvária-domb

A magyarországi kálváriák a XVII-XIX. században jöttek létre. A korábbi létükre csak utalásokat találtak a kutatók.

A kálvária eredetileg a keresztre feszítés helye Jeruzsálemben, így nevezük azonban azoknak az állomásoknak a sorát is, amelyeket Jézusnak a Pilátus házatól a Golgota hegyéig megtett útjának emlékére állítanak. A keresztút az ezek előtt elvégzett ájtatosság.

A kálváriadombok a középkor kezdetén teljes megváltás történetét ábrázolták, az első emberpától, Jézus ószövetségi képeitől jutott el a keresztre feszítés ábrázolásáig.

A századok múlásával szűkült a téma a szenvedés történetre. Az 1731-től hivatalosan jóváhagyott keresztút a következőkből áll:

1. Jézust Pilátus halálra ítéli.
2. Jézus vállára veszi a keresztet.
3. Jézus először esik el.
4. Jézus találkozik anyjával.
5. Cirenei Simonnal vitetik a keresztet.
6. Veronika kendőjét nyújtja Jézusnak.
7. Jézus másodszor esik el.
8. Jézus szól a síró asszonyokhoz.
9. Jézus harmadszor esik el.
10. Jézust megfeszítik ruháitól.
11. Jézust keresztre feszítik.
12. Jézus meghal a kereszten.
13. Jézust leveszik a keresztről.
14. Jézust sírba helyezik.

A kálváriák többsége keletkezésekor még a zárt településeken kívül állt.

A budaörsi kálvária első nyoma Kneidinger András 1769-es térképén van, melyet a Zichy uradalom feltérképezése céljából készített, Kalvarienberg néven.

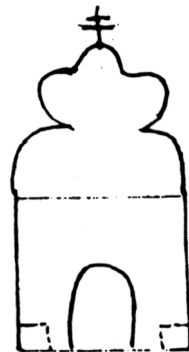
Talán érdemes megemlíteni, hogy a mi kálváriánk egy gejzirkúpra épült.

A ma már nem létező úgynevezett indítókápolna 1817-ben épült, Kreisz Jakab jómódú helyi lakos adományából. A kőműves valószínűleg budaörsi lakos lehetett, de nevét nem ismerjük. Az indítókápolna szerepe ismeretlen, hiszen általában a stációsor végén helyezték el kápolnát.

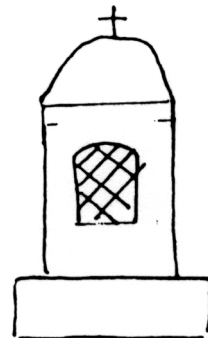
A kápolna torony nélküli, barokk-stílusú volt. Ajtaját kovácsoltvas-rács fedte, berendezése egyszerű szentképekből állt. A háború alatt megrongálódott kápolnát 1945-ben rendbehozták, és ekkor még tartottak körmenetet. Később az egész építmény az enyészéte lett, s mára egyetlen egy kő sem maradt belőle. Helye a Szikla borozó mellett volt. Korábbi kutatásai során Hauser József volt iskolaigazgató az építményen talált úgynevezett kőműves jeleket, melyeket le is jegyzett. E jelek arról tanúskodnak, hogy a mester tanult ember lehetett, hiszen a középkorban használták a kőművesek hasonló ismeretdijegyeket.

A stációk építését 1821-ben kezdték meg, valószínűleg egy-egy stáció költ-

1. Kápolna

2. Stáció

ségét egy-egy család vállalta magára. Ekkor 8 stáció készült el. A mesterek itt sem ismeretesek. A stációk anyaga sóskúti puhakő. A reliefek olcsó öntvények voltak. Sajnos, ma már egy sincs belőlük. A stációsor végén lévő kereszt 1851-es dátum olvasható. Az eredeti kőkereszt 1905-ben egy villámcsapás következtében tönkrement, így került a jelenleg is látható fakereszt a piskóta alakú talapzatra. A kereszt két oldalán Szűz Mária és Bűnbánó Magdolna puhakő szobra állt. Az egyik szobor talp-része a mai napig egy kertben hever, remélhetőleg csak Csipkerózsika-álmát alussza ott. A szobrok embernagyságúak voltak, a készítő kiléte itt is ismeretlen.

A stációsor egy roppant látványos és kényelmes csigavonalban igyekezett a kereszt felé.

A 40-es évek végén született egy program, mely szerint a kálváriát fásították. Ennek nyomai itt-ott ma is fellelhetők.

Ma többeket foglalkoztat a gondolat, hogy helyre kellene állítani e szép és kellemes műemléket. Tudomásunk szerint a katolikus egyház, a városvédő egyesület és a nemzetiségi egyesületek is incselkednek a gondolattal, hogy helyrehozzák a kálváriát. Reméljük, hogy közös összefogással megszülethet ez a szép álm.

Karaba Anna

Felhívás

MENTSÜK MEG A KÁLVÁRIA DOMBOT ALAPÍTVÁNY

Legyen a ma még álló utolsó kőbefaragott stáció helyreállítása az első lépcsője közös munkánknak, melyhez a QUATAS Kft. 20 000 forintot utal át a Városvédő Egyesület számlájára.

Várjuk minden szervezet és magánszemély segítségét a

Budaörsi Városvédő Egyesület
Blatorbágy és Vidéke Takarékszövetkezet
Budaörs 40092 sz. számlájára

Budaörsi Városvédő Egyesület
Hauser József díszpolgár
Wittinghoff Tamás polgármester
Wendler András képviselő
Szabó Zsolt képviselő